
PARTICIPATIE

SAMENVATTING

TEKST 1: VISIETEKST PARTICIPATIE

Kunst is mee geëvalueerd met de samenleving. Kunst is autonoom geworden, los van wereldbeelden, geloven of andere doelen. Ook al denken sommige kunstkenneren dat de moderne autonome kunst bijna op haar einde is, sommigen geloven erin dat kunst altijd de taak heeft om de huidige cultuur te bevragen en uit te dagen. Maar dit gebeurt niet enkel door provocaties. Het gaat om het zoeken naar nieuwe verhoudingen tussen samenleving en kunst. Volgens sommige kunstcritici bestaat er niet een, maar meerder kunstgeschiedenissen. Evoluties van technologie, media, diversiteit... heeft gevolgen voor de kunst, de kunstenaar, de kunstinstelling en de kunstbeleving. Kunst wordt een vorm van gedrag, kunst is niet de kwaliteit, maar de kritische en zelfstandige houding van de toeschouwer. Kunst kan zich ook in openbare ruimtes bevinden. Maar dit houdt enkele fundamentele herschikking in. Hier zetten kunstenaars de creativiteit op gang zonder te weten waar ze uitkomen. Kunst zal niet meer op een klein eilandje kunnen blijven bestaan, maar zal zich moeten verhouden en verweven met het omliggende. Belangrijk is na te gaan hoe de samenleving in elkaar zit, waar mogelijkheden zitten en waar zelfs noden zitten. Het is belangrijk in de kunst niet bang te zijn voor spanningen of wrijvingen. In het inter-esse hoort dit erbij.

TEKST 2: KUNST IN DE WERELD

Er is een participatieprobleem te vinden op vrijwel elk domein van de samenleving en zo ook in de kunst. Hoger opgeleiden en economisch veerkrachtige mensen nemen deel, anderen vallen uit de boot. In de huidige cultuur en samenleving neemt die ongelijkheid enkel maar toe. Enkele zaken spelen hier een rol in. Vooreerst worden lager geschoolden vaker benadeeld waardoor ze wantrouwig en angstig worden. Daarnaast is er ook de kostprijs van kunst. Als laatste is de wereld van kunst en cultuur niet of zeer moeilijk toegankelijk voor laag geschoolden. Het participatiebeleid moet met deze drie factoren rekening houden. Door de verschillende levensstijlen zijn er ook verschillende cultuursmaken. Het is belangrijk al deze smaken te erkennen en als evenwaardig te beschouwen. Kunst wordt gezien als een emancipatorisch middel. Mensen worden aangezet tot reflectie. Participatie wordt dan ook gezien als het scheppen van de juiste voorwaarden zodat iedereen kan deelnemen. Hiervoor zijn enkele participatiestrategieën uitgewerkt die aan volgende voldoen: participatie moet gericht zijn op

het vergroten van de vrijheid, het mag geen middel zijn, steeds contextgebonden, moet reeds in de kinderjaren begonnen zijn en de uitsluitingmechanismen moeten weggewerkt worden. De strategieën zijn: kunstinteractie als methode, het ontwikkelen van een gedeelde visie met het lokaal niveau en een grensoverschrijdend werken. Al deze strategieën hebben als

VERWERKING

VOORBEELDEN UIT DE PRAKTIJK

1. MatchMaker (De Vaillant aan de Hobbemastraat, Nederland)

(governancecodecultuur, s.d.)

Het gaat hier over een kunstproject die subsidies ontving in Nederland. Het **productiehuis De Vaillant** is een amateurpodiumkunstenvereniging. Ze maken onder professionele begeleiding vernieuwende producties. Hiervoor worden verschillende op maat gemaakte trajecten in de openbare ruimte opgestart. Op deze manier is er een breder bereikt publiek.

Volgens beeld dit productiehuis het paradigma binnen de kunst goed uit doordat ze gebruik maken van de openbare ruimte. Dit is een van de verschuivingen die zich in het huidige kunstgebeuren voordoet als antwoord op de gewijzigde kunstperceptie en participatie.

2. Concorde (metrostation Concorde, Parijs) (A+, 2013)

Het gaat hier over een werk van **kunstenaar Françoise Scheln**. Terwijl zijn werk te bezichtigen was in het metrostation ging er een informatie avond rond kunst-participatie door. Hierin worden mensen uitgenodigd om via kunstopdrachten een maatschappelijk dialoog met kunstenaars aan te gaan. Ondertussen heeft deze actie ook in Vlaanderen en Brussel reeds verschillende projecten onder zich.

Deze kunstenaar hoort bij het hedendaagse kunstparadigma doordat hij kunst zeer duidelijk gebruikt als manier om te emanciperen en debat op hang te brengen. Hij gebruikt kunst om mensen na te laten denken, te laten reflecteren.

EIGEN ERVARING

Van thuis uit heb ik zelf zeer veel meegekregen rond kunst in de zin van het zelf doen en experimenten. Maar niet op vlak van kunst door andere kunstenaars in musea, cultureel centra of dergelijke. Via school gingen we wel elk jaar vanaf het eerste leerjaar tot en met het zesde leerjaar naar een cultuurvoorstelling in het cultureel centrum. In de jongere jaren waren dit nog theatervoorstelling rond sprookjes en verhaaltjes, maar vanaf het middelbaar kwamen hier veel abstractere stukken bij zitten. Sommige stukken waren zelfs choquerend voor mij op die moment. Sommige van de stukken zou ik nooit meer willen gaan herbekijken. Misschien daardoor dat het een eindje duurde voordat ik op zelfstandige basis kunst ging opzoeken. Sinds dit jaar heb ik samen met mijn vriend een abonnement in het cultureel centrum. We gaan dit jaar zes voorstellingen gaan bekijken. Omdat we pas beginnende 'cultuurgangers' zijn en mijn vriend

ook in het lager en middelbaar niet met kunst in aanraking gekomen is, hebben we dit jaar voor het overgrote deel voor 'gekende' kunst gekozen: zang, stand-up comedian... Maar toch hebben we dit jaar ook random een stuk gekozen waar we niets over weten. Hopelijk zal het meevallen en kunnen we volgend jaar op hetzelfde stramien doorgaan. Naast de stap naar het onbekende was ook de kostprijs voor ons eerder een drempel. Dankzij het jongerentarief hebben we nu elk maar rond de 70 euro moeten betalen, volgende jaren zal dit oplopen tot 100 euro per persoon. Zonder werk kon ik dit niet financieren!

EXTRA GEBRUIKTE BRONNEN

A+. (2013). *kunst-participatie-actie*. Opgeroepen op maart 1, 2016, van A+ architecture in belgium: <http://a-plus.be/actuel/kunst-participatie-actie/#.VtX0NHn2aM8>

governancecodecultuur. (sd). *MatchMaker*. Opgeroepen op maart 1, 2016, van Fonds voor Cultuur participatie: <http://www.cultuurparticipatie.nl/subsidies/kunstparticipatie/gehonoreerde-projecten/matchmaker-196.html>